

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Кафедра паразитології та фармакології

ПАРАЗИТОЛОГІЯ ТА ІНВАЗІЙНІ ХВОРОБИ

Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи
студентів з модуля “Цестодозні захворювання ссавців та птиці”

Біла Церква
2004

УДК 619:616.99(075.8)

Затверджено вченою радою
факультету ветеринарної медицини
(Протокол № 12 від 8.07.2004 року)
та методичною комісією університету
(Протокол №12 від 8.07.2004 року)

Укладачі: **Л.М. Соловйова, А.А. Антіпов, С.І. Пономар**

Паразитологія та інвазійні хвороби: Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів з модуля “Цестодозні захворювання ссавців та птиці” / Л.М. Соловйова, А.А. Антіпов, С.І. Пономар.— Біла Церква, 2004.— 10 с.

В методичних вказівках викладені пояснення для самостійного вивчення студентами теми: “Цестодозні захворювання ссавців та птиці”

Рецензент: доцент **С.С. Шмаюк**

© БДАУ, 2004

Тема. ЦЕСТОДОЗИ ПТАХІВ

Мета заняття. Вивчити будову збудників цестодозів птахів (дрепанідотеніоз, гіменолепідоз, райєтиноз, давеніоз) та цикл їх розвитку, а також – патогенез захворювання, клінічні ознаки, патзміни, діагностику, лікування та профілактику цих захворювань.

Література

Основна

1. Паразитологія та інвазійні хвороби тварин: Підручник / В.Ф. Галат, А.В. Березовський, М.П. Прус, Н.М. Сорока; За ред. В.Ф. Галата. – К.: Вища освіта, 2003. – 464 с.
2. Паразитологія та інвазійні хвороби сільськогосподарських тварин. (За редакцією докт. вет. наук В.К. Чернухи). – К.: Урожай, 1996. – 448 с.
3. Ветеринарна паразитологія. (За редакцією Артеменко Ю.Г.). – К., 1998. – 268 с. Учбово-методичний центр Мінагропрому України.

Додаткова

1. Паразитология и инвазионные болезни сельскохозяйственных животных. (Под редакцией Абуладзе К.И.). 2-е изд. – М.: Колос, 1982. – 491 с.
2. Паразитология и инвазионные болезни сельскохозяйственных животных. (Под редакцией Абуладзе К.И.). 3-е изд. – М.: МВО. Агропромиздат, 1990. – 464 с.
3. Практикум по диагностике инвазионных болезней сельскохозяйственных животных. (Под редакцией Абуладзе К.И.). 3-е изд. – М.: Колос, 1984. – 258 с.
4. Артеменко Ю.Г., Антипов А.А. Основные методы диагностики гельминтозов: Методические рекомендации для студентов ветеринарного факультета и слушателей ФПК. – Белая Церковь, 1990. – 65 с.
5. Васильев А.А. Гельминтозы животных (профилактика и лечение). 2-е дополнительное изд. – М., 1975. – 109 с.
6. Демидов Н.В. Гельминтозы животных. – М.: Агропромиздат, 1987. – 335 с.
7. Дьяконов Л.П. и др. Паразитарные болезни с/х животных. – М.: Агропромиздат, 1985. – 384 с.
8. Кльосов М.Д. Инвазійні хвороби с/г тварин. – К.: Урожай, 1980. – 256 с.
9. Петроченко В.И., Котельников Г.А. Гельминтозы птиц. 2-е изд. перераб. и дополн. – М.: Колос, 1976. – 252 с.
10. Васильев А.А. Гельминтозы животных (профилактика и лечение). 2-е дополнительное изд. – М., 1975. – 109 с.
11. Вовченко М.М., Федчук В.І. Оздоровлення птахофабрики від гельмінтозів. – К.: Урожай, 1982. – 40 с.

12. Демидов Н.В. Гельминтозы животных. – М.: Агропромиздат, 1987. – 335 с.
13. Демидов И.В., Потемкина В.А. Справочник по терапии и профилактике гельминтозов животных. – М.: Колос, 1980. – 240 с.
14. Дьяконов Л.П. и др. Паразитарные болезни с/х животных. – М.: Агропромиздат, 1985. – 384 с.
15. Кльосов М.Д. Инвазийні хвороби с/г тварин. – К.: Урожай, 1980. – 256 с.
16. Петроченко В.И., Котельников Г.А. Гельминтозы птиц. 2-е изд. перераб. и дополн. – М.: Колос, 1976. – 252 с.

Порядок опрацювання завдань

Місце опрацювання: бібліотека університету, аудиторії лабораторії паразитології.

Місце та час отримання консультацій: згідно плану захисту модуля.

Обладнання та матеріали: мікропрепарати збудників, мікроскопи, малюнки будови цестод, що паразитують у птахів, малюнки зі схемами життєвих циклів розвитку збудників.

Дрепанідотеніоз

Збудниками дрепанідотеніозу гусей (*Drepanidoteniosis*), рідше качок, а також багатьох видів дикої водоплавної і болотної птиці є два види цестод роду *Drepanidotaenia*, родини *Hymenolepididae*: *Drepanidotaenia lanceolata* і *D.przewalski*, які локалізуються у тонкому відділі кишечника. Захворювання зустрічається повсюди й завдає значних збитків, впливаючи на ріст і розвиток.

Характеристика збудників. *D.lanceolata* має масивне, світло-жовтого кольору, тіло довжиною 110–230 мм, шириною 3–12 мм. Сколекс грушоподібної форми. На ньому розміщується чотири м'язові присоски і невеликий хоботок, озброєний вісьмома гачечками. Ширина члеників значно більша довжини. У гермафродитному членику яєчник дволопатевий, жовточної розеткоподібної форми. Три сім'яники розміщені один за одним по горизонтальній лінії. Статеві отвори однобічні. Зрілі членики суцільно заповнені маткою з яйцями світло-сірого кольору, злегка овальної форми, розміром 0,046–0,106х0,037–0,103 мм (0,05–0,1х0,04–0,1). *D.przewalski* – довга, вузька, довжиною 17–20 см і шириною 0,7–1 мм, хоботок озброєний десятьма невеликими гачечками. В Україні не зустрічається.

Дрепанідотенії – біогельмінти, розвиваються за участі дефінітивних і проміжних живителів – нижчих ракоподібних циклопів і діаптомусів, які в значній кількості мешкають у стоячих заболочених водоймах. Ін-

вазовані гуси виділяють з екскрементами членики і яйця паразитів, які поглинають проміжні живителі. В організмі циклопів і діаптомусів із яєць вилуплюються онкосфери, які проникають у порожнину тіла, де через 1,5–3 тижні перетворюються в інвазійну личинку – цистицеркоїд. Водоплавна птиця заражається дрепанідотеніозом у водоймах при заковтуванні проміжних живителів, інвазованих цистицеркоїдами. У кишечнику дефінітивних живителів (гусей) статевої зрілості дрепанідотенії досягають через 15–20 днів. Дрепанідотеніоз реєструють в усіх зонах України у господарствах з вигульною технологією вирощування молодняка.

Гіменолепідози

Гіменолепідози (*Hymenolepidoses*) – значно поширені як гельмінтози свійських і диких качок та гусей, рідко курей, збудниками яких є численні види цестод родини *Hymenolepididae*, паразитуючих у тонкому відділі кишечника: *Hymenolepis gracilis* (*Sobolevicanthus*) *Dicranotaenia coronuta*, *Tschertkovilepis krabbei*, *Fimbriaria fasciolaris*, *Diorchis stefanskii*.

Характеристика збудників. Збудники гіменолепідозів різняться між собою за довжиною і шириною стробіли, кількістю, формою і розміром гачків на хоботку сколекса, будовою присосків і розміщенням статевих органів.

S.gracilis – велика цестода, 25–27 см довжиною і близько 3 мм шириною. На хоботку сколекса є вісім гачків. У гермафродитних члениках – по три сім'яники округлої форми, які утворюють тупокутний трикутник. Яйця округлі, 0,044–0,06 мм у діаметрі.

D.coronuta – довжиною до 20 см і шириною 3 мм. Сколекс озброєний 20–26 дрібними гачками. У гермафродитному членику сім'яники мають вигляд рівнобедреного трикутника.

T.krabbei – має дуже вузьку (0,7–1 мм) з сіруватим відтінком стробілу, сколекс озброєний 10 гачками. У гермафродитних члениках сім'яники розміщені на горизонтальній лінії.

D.stefanskii – цестода довжиною до 28 см, присоски на сколексі покриті шипами і в гермафродитному членику два сім'яники.

F.fasciolaris – довжиною до 50 см, шириною 2–5 мм, на передньому кінці тіла має псевдосколекс (складчасте широке розростання стробіли), на якому міститься маленький сколекс з десятьма гачками. У гермафродитних члениках по 18–24 сім'яники (кратне трьом). Яйця у всіх гіменолепідів мають приблизно однаковою будову, округлої форми, їх діаметр 0,044–0,061 мм, схожі на яйця дрепанідотеній.

Паразитологія та інвазійні хвороби
Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи

Соловйова Людмила Миколаївна
Антіпов Анатолій Анатолійович
Пономар Сергій Іванович

Редактор Н. В. Котик

Комп'ютерна верстка: О. В. Кухарева

Здано до складання 21.08.2004. Підписано до друку 21.09.2004.

Формат 60×84¹/₁₆. Ум. друк. арк. 0,58. Зам.2251. Тираж 230. Ціна 50 к.

Сектор оперативної поліграфії РВІКВ БДАУ

09117, Біла Церква, Соборна пл. 8/1, т. 3-11-01.

